

Könyvvizsgálók továbbképzése 2020

Mádi-Szabó Zoltán

Minőségellenőrzési Bizottság elnöke

2020. október 5-6.

A kiválasztás szempontjai

- 6 év – természetes személy esetében
- 6 év – könyvvizsgáló társaság esetében
- Nem felelt meg
- Új piacra lépő
- Nulla munkaórát jelentő
- 100-nál több jelentés ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- 100 E Ft-nál alacsonyabb átlag díj ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- 1 jelentés ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- Hibás adatszolgáltatást benyújtó

- Gép jelöl algoritmus alapján a könyvvizsgálók adatszolgáltatásából 2019.07.01. – 2020.06.30. között kiadott jelentések alapján.

Nem megfelelt eredmény legfőbb okai

Amennyiben az egyedi megbízás vizsgálata kapcsán a minőségellenőr arra a megállapításra jut, hogy a megbízás elfogadása és végrehajtása során a függetlenségre, összeegyeztethetlenségre, alkalmasságra vonatkozó előírások nem teljesültek, a helyszíni vizsgálatot az ellenőrzési kérdőív kitöltésével le kell folytatni azzal, hogy a minőségellenőrzés eredményéről, az egyes kérdésekre adott válaszok eshetőleges megváltoztatásáról az ellenőrzési dokumentáció, a zárójelentés és az ellenőrzött észrevétele alapján a bizottság dönt. Amennyiben a bizottság a vonatkozó kérdésre adott "NEM" választ megalapozottnak tartja, úgy a minőségellenőrzés eredménye "Nem felelt meg" lehet.

Amennyiben a minőségellenőrzés során megismert dokumentumok nem támasztják alá a könyvvizsgálói jelentést és az abban rögzített könyvvizsgálói véleményt, az értelmezhető válaszok összes darabszámának 35%-ával kell megnövelni a NEM válaszokat (5.10. kérdés).

Az általános ellenőrzési kérdőív módosítása értelmében a kiválasztott területek valamelyikénél 4 vagy annál több NEM válasz az 5.10. kérdésre is NEM választ eredményez.

Könyvvizsgálói megbízás elfogadásának feltételei 2/1

- **Függetlenség:** fennáll-e a megbízás kapcsán a könyvvizsgáló, vagy a könyvvizsgáló cég függetlenségét veszélyeztető körülmény, vagy olyan közvetett függő helyzet, amely fenyegetettség a biztosítási intézkedések alkalmazásával sem hárítható el, vagy csökkenthető elfogadható szintűre. Ilyen eset például, amennyiben a könyvvizsgáló tulajdonosa, jelentős hitelezője az általa vizsgált társaságnak, vagy közeli hozzátartozója a vezetőnek.
- **Összeférhetetlenség:** fennáll-e a könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég, illetve az etikai szabályzatban megjelölt egyéb természetes személy és gazdálkodó szervezet által nyújtott szakmai szolgáltatás vagy egyéb tevékenység, amely a könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég objektivitását, a könyvvizsgálói tevékenység megfelelő ellátását fenyegeti és a fenyegetettség elhárítása, vagy elfogadható szintűre való csökkentése nem lehetséges. Ilyen eset például, amennyiben a könyvvizsgáló könyvelési szolgáltatást is nyújt az általa vizsgált társaságnak.

Könyvvizsgálói megbízás elfogadásának feltételei 2/2

- **Alkalmasság:** amennyiben külön jogszabály rendelkezései alapján speciális minősítés szükséges az adott megbízáshoz, és a megbízás elfogadásakor a könyvvizsgálónak, és a könyvvizsgáló cégnek is rendelkeznie kell a szükséges speciális minősítéssel.
- **Etikai előírások:** a könyvvizsgáló olyan megbízást vállalhat el, amelynek képes az ellátására, így megfelelő szakértelemmel rendelkezik, vagy hozzáférése van megfelelő szakemberekhez, emellett elegendő kapacitással rendelkezik a megbízás ellátásához.

Könyvvizsgálói bizonyítékok 2/1

- A minőség-ellenőrzés során megítélésre kerül, hogy a bemutatott könyvvizsgálati dokumentumok elegendő és megfelelő bizonyítékot tartalmaznak-e és alátámasztják-e a könyvvizsgálói jelentést és az abban rögzített véleményt.
- Amennyiben erre a kérdésre IGEN a válasz egy pontnak számít, míg NEM válasz esetén a megbízás eredményének kiszámításakor az igen és nem válaszok összes darabszámának 35%-ával, növekszik NEM válaszok száma.
- Amennyiben a minőségellenőrzésnél kiválasztott kritikus, vagy jelentős területek kérdéseinek többségénél NEM válasz születik, ez a körülmény a fenti kérdésre is NEM választ eredményez.
- A könyvvizsgálói vélemény kialakításához szükséges minden könyvvizsgálati bizonyítékot a jelentés dátumáig szükséges beszerezni, valamint az elvégzett munka áttekintésének is eddig az időpontig kell megtörténni, ezt követően a dokumentáció lezárásáig csak annak rendezésére van lehetőség.

Könyvvizsgálói bizonyítékok 2/2

- Amennyiben az eredetileg tervezett eljárások nem vezetnek eredményre, vagy nem hatékony azokat elvégezni, akkor a könyvvizsgáló választ-e másik alternatív eljárást, amely ugyanolyan erős bizonyítékot ad.
- Ha a készletek kritikus, vagy jelentős terület, ennek ellenére a könyvvizsgáló nem vett részt az év végi fizikai leltározáson, végzett-e megfelelő alternatív eljárásokat a készletállomány és a készletérték mérlegfordulónapi értékének alátámasztására.
- Külső megerősítések (egyenlegközlők) alkalmazása esetén azok kiértékelésénél figyelemmel voltak-e a nem megbízható válaszok, illetve vissza nem érkezett válaszok esetén a végrehajtott eljárások hatékonyságára, szükség esetén a könyvvizsgáló végzett-e alternatív eljárásokat az adott egyenleg alátámasztására.

Leggyakoribb hiányosságok – megbízás elfogadása

- Ügyfél elfogadására vonatkozó adatlapot a szerződéskötést követően töltötték ki.
- Nem az a cég adta ki a könyvvizsgálói jelentést, aki elfogadta a megbízást.
- A cégnek nincs speciális minősítése, csak a könyvvizsgálónak.
- A könyvvizsgáló olyan megbízást fogad el, amihez nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel, vagy kapacitással.
-

Leggyakoribb hiányosságok – tervezés-kockázat becslés

- Az ügyfél üzleti tevékenysége és az ágazati szabályozási körülmények felmérésének dokumentációját nem mutatták be.
- Nem terveztek alapvető vizsgálati eljárásokat kritikus és jelentős számlaegyenlegekhez, forgalomhoz, bemutatáshoz (pl. adott garancia).
- Nem került meghatározásra lényegességi szint.
- A könyvvizsgálati munkaprogram túl általános volt, nem volt kellően ügyfél specifikus.
- • A belső ellenőrzési rendszer felmérése során a könyvvizsgáló az üzleti tevékenység folyamatait áttekintette, de kontrollpontokat nem állapított meg, kontroll tesztek nem végzett. A belső ellenőrzés hatékonyságáról szubjektív módon, a korábbi vizsgálati tapasztalatai alapján mondott véleményt.
- A csalás miatt előforduló lényeges hibás állítás kockázatot nem azonosítottak, következtetést elmulasztottak indokolni, miszerint az árbevétel, és a vezetők kontrol felülírásának kockázata nem csalási kockázat.

Leggyakoribb hiányosságok – bizonyíték gyűjtés

- A nyitó adatok ellenőrzésének tényét elmulasztották dokumentálni első könyvvizsgálat esetén.
- Az ellenőrzés során bemutatott dokumentáció nem tartalmazta a fordulónap utáni események vizsgálatát, valamint a vállalkozás folytatása elvének teljesülésének vizsgálatát.
- Azonosított csalás esetén nem történt bizonyíték gyűjtés a csalás beszámolóra gyakorolt hatásának azonosítására.
- Elemzés során azonosított jelentős kockázatra nem történt bizonyíték gyűjtés.
- Nincs bizonyíték gyűjtés az eredménykimutatás és kiegészítő melléklet tételeire.
- A dokumentáció nem tartalmaz következtetéseket.
- A leltár ellenőrzés során nem derül ki, hogy mit ellenőriztek.
- Nem lehet bizonyítani, hogy a könyvvizsgáló megállapításai a teljes sokaságra vonatkoznak pl. export árbevétel (kontroll alapú megközelítés, mintavételezés, lefedettség a végrehajtási lényegességig).

Leggyakoribb hiányosságok – vevők, árbevétel

- A bemutatott bizonyítékok több esetben nem voltak elégségesek a beszámolóban szereplő számlaegyenlegek, forgalmak alátámasztásához.
- Az árbevétel vizsgálatához konkrét vizsgálat nem került dokumentálásra, csak az értékesítési folyamat leírása.
- Nem kerültek a szokatlan tételek azonosításra.
- Elemzés során azonosított szokatlan összefüggés nem került kivizsgálásra.
- Azonosított hiba esetén a hiba és annak hatása a beszámolóra nem lett kidolgozva.

Leggyakoribb hiányosságok – áttekintés

- Az áttekintés keretében szükséges elemző eljárások végrehajtását dokumentációval nem tudták alátámasztani.
- A kiválasztott területeken feltárt hiányosságok figyelembevétele mellett megállapítható volt, hogy nem győződtek a kijelölt eljárások végrehajtásáról és azok megfelelő dokumentálásáról.
- A kiválasztott területek körében a végleges mérleg, eredménykimutatás és az összefoglaló munkalapok egyeztetését dokumentációval nem tudták alátámasztani.
- A végleges beszámolóban annyi változás volt az előzetes beszámolóhoz képest, hogy az eredetileg tervezett eljárások nem adnak elegendő bizonyítékot.
- Nem történt meg az összes MER szerinti áttekintés a jelentés kibocsátásáig.
- Nem került az összes azonosított hiba összegyűjtésre (az asszisztens nem szólt).
- Javított hiba miatt korlátoztak.

Leggyakoribb hiányosságok – jelentéskészítés

- A kiválasztott területek ellenőrzésénél és a tervezés ellenőrzésénél tett megállapítások alapján a bemutatott dokumentáció nem tartalmazott elegendő és megfelelő bizonyítékot a könyvvizsgálói jelentés alátámasztására.
- Az ügyfél nem azt a teljességi nyilatkozatot írja alá, amit a könyvvizsgáló szeretne, vagy nem azzal a dátummal, amivel szeretné.
- A dokumentáció minősített véleményt támaszt alá, a könyvvizsgáló tiszta jelentést adott.
- A könyvvizsgáló figyelemfelhívást tett arra, amire korlátozni kellett volna.
- Nem pontos, nem egyértelmű szövegezés, példa a jó szövegre:
„Felhívjuk a figyelmet a kiegészítő melléklet X pontjára, amely jelzi, hogy (bizonytalanság leírása). Ahogyan az a kiegészítő melléklet X. pontjában szerepel, ezek az események vagy feltételek azt jelzik, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, amely jelentős kétséget vethet fel a Társaságnak a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban. Véleményünk nincs minősítve ennek a kérdésnek a vonatkozásában.”

A minőség-ellenőrzés komoly következmények

- Kkt. 172. § (1) A minőségellenőrzéssel összefüggésben a következő intézkedések alkalmazhatók:
  - a) kötelezés továbbképzésen való részvételre,
  - b) figyelmeztetés az előírásoknak nem megfelelő gyakorlat megszüntetésére,
  - c) pénzbírság kiszabása,
  - d) a 49. § szerinti minősítés megvonásának kezdeményezése,
  - e) jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység gyakorlásától történő eltiltás.
- (2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti pénzbírság összege kamarai tag könyvvizsgáló esetén 100 ezer forinttól 100 millió forintig, könyvvizsgáló cég esetén 100 ezer forinttól 500 millió forintig terjedhet.
- (3) Az (1) bekezdés e) pontja szerinti eltiltás 3 évig terjedhet.

A könyvvizsgáló átfogó céljai

Kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy a pénzügyi kimutatások egésze **mentes a lényeges hibás állításoktól**, képessé téve ezzel a könyvvizsgálót arra, hogy **véleményt** nyilvánítson arról, hogy a pénzügyi kimutatások minden lényeges szempontból a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelvekkel összhangban készültek-e.

A könyvvizsgáló megállapításainak megfelelő jelentést készíteni a pénzügyi kimutatásokról, valamint a megállapításokat megfelelően kommunikálni.

Könyvvizsgálat

**Bizonyíték-
gyűjtés és
dokumentálás**

Minőség-ellenőrzés – dokumentálás vizsgálata

Nemcsak az a kérdés hogy volt-e probléma hanem az
hogyan lett dokumentálva

Nem az analitikák vagy dokumentummásolatok
lefűzése, nemcsak „pipálás” – hanem a
könyvvizsgálati munkát kell ellenőrizni.
Analitikákat és másolatokat a könyvvizsgált
ügyfél is összerakhatja

all u do is tick

AUDIT

Dokumentálás, dokumentumok

Munkapapírok alapkövetelménye:

Ki készítette (név és szignó)

Mikor készítette (a könyvvizsgálói jelentés dátuma előtt kell készíteni)

Mi volt a célja a munkapapír elkészítésével, pl. a vevőkövetelések létezésének, teljességének és pontosságának vizsgálata

Milyen módszerrel dolgozott, pl. a fordulónap után megerősítő levelek kiküldése a xxx egyenlegű vevőknek

Milyen következtetésre jutott, pl. „a vevőkövetelések léteznek, teljesek és pontosak”

Dokumentálás, dokumentumok

A dokumentálás lényege:

Rögzíteni minden tényt, ami fontos bizonyíték a vélemény alátámasztására

Annak igazolása, hogy a könyvvizsgálatot a standardok szerint végezték
ill. idegen Dokumentáció: saját munkaanyag, munkapapír

Dokumentálás, dokumentumok

A munkapapírok

Segítik a könyvvizsgálat tervezését és végrehajtását,
Rögzítik az elvégzett könyvvizsgálatból származó bizonyítékokat,
Biztosítják a bizonyítékokból, hogy a megfelelő következtetések levonhatók legyenek
Segítik a könyvvizsgálói munka felügyeletét és áttekintését,

A munkapapírokon a könyvvizsgálat egész folyamatát rögzíteni kell!

Dokumentáció = számítógép vagy papír

Papír alapú kötelező dokumentációk:

1. Elfogadó nyilatkozat
2. A beszámoló teljes példánya, aláírt,
3. Aláírt könyvvizsgálói szerződés,
4. Teljességi nyilatkozat aláírt,
5. Jogi nyilatkozat ha van külön jogász, ha nincs lehet a teljességi nyilatkozat részeként is.
6. Aláírt könyvvizsgálói jelentés,
7. Egyéb eredeti szükséges dokumentumok....(könyvvizsgálói szakmai megítélés szerint)

Minőség-ellenőrzés változása

- Nagyobb hangsúly a megbízás elfogadásán: a függetlenségi, összeférhetetlenségi, alkalmassági és etikai szabályok betartásán.
- Nagyobb hangsúly a tartalmi megközelítésen: tervezés-kockázatbecslés az ügyfél sajátosságainak figyelembevételével történik-e.
- Nagyobb hangsúly a jelentős könyvvizsgálati kockázatokon, illetve hogy a könyvvizsgálati eljárások mennyire fedik le ezeket a kockázatokat.
- Nagyobb hangsúly a könyvvizsgálati bizonyítékok tartalmi értékelésén.
- Nagyobb hangsúly a speciális területeken: csalás kockázatának értékelése, kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók értékelése, vállalkozás folytatásának elve érvényesülésére vonatkozó feltételezés értékelése, jelentős fordulónap utáni események értékelése.
- Nagyobb hangsúly a talált hibák helyes értékelésén.

Speciális területek

Könyvvizsgálat tervezése = kockázatbecslés

Kockázat: Lényeges hibás állítás (hiba) előfordul

Kockázatos terület: ahol a lényeges hibás állítás (hiba) előfordulásnak valószínűsége nagyobb (nagy)

Lényeges terület: amelyik nagysága miatt lényeges hibás állítást (hibát) tartalmazhat

A könyvvizsgálat eredendő korlátai

Bizonyos **állítások vagy témák** esetében különösen jelentősek a könyvvizsgálat **eredendő korlátai**, hogy feltárjon lényeges hibás állításokat.

- **Csalás**, különösen a felső szintű vezetés részvételét vagy összejátszást magában foglaló csalás.
- A **kapcsolt felek** közötti viszonyok és ügyletek létezése és teljessége.
- **Jogszabályoknak vagy szabályozásoknak** való meg nem felelés.
- **Jövőbeli események vagy feltételek**, amelyek miatt a gazdálkodó egység lehet, hogy nem tudja a vállalkozást folytatni.

A könyvvizsgálat eredendő korlátai azonban nem szolgálnak igazolásul a könyvvizsgáló számára ahhoz, hogy megelégedjen nem meggyőző könyvvizsgálati bizonyítékkal.

Speciális területek

- Vizsgálták-e a csalás kockázatát, amennyiben jelentős a kockázat, vagy felmerült csalási esemény, akkor azt figyelembe vették-e a kockázatbecslésnél és hajtottak-e végre speciális eljárásokat a kockázat csökkentésére.
- Felmérték-e a kapcsolt felek körét, a velük folytatott ügyletek megfelelő elszámolását, amennyiben nem megfelelő az elszámolás, akkor azt figyelembe vették-e a kockázatbecslésnél és hajtottak-e végre speciális eljárásokat a kockázat csökkentésére.
- Vizsgálták-e a vállalkozás folytatásának elve érvényesülésére vonatkozó vezetés általi feltételezés helyességét, amennyiben kétség merül fel, akkor azt figyelembe vették-e a kockázatbecslésnél és hajtottak-e végre speciális eljárásokat a kockázat csökkentésére.
- Vizsgálták-e a fordulónap utáni eseményeket, amennyiben történt olyan esemény, amely hatással lehet a beszámolóra, azt figyelembe vették-e a kockázatbecslésnél és hajtottak-e végre speciális eljárásokat a kockázat csökkentésére.

Csalás kockázata

Kockázat alapú megközelítés csalás = szándékos hiba

Cél: az akár csalásból, akár hibából eredő, a pénzügyi kimutatások és az állítások szintjén fennálló lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezete megismerésén keresztül (beleértve a belső kontrollt is).

A csalás közvetlen és közvetett hatása a beszámolóra mindig lényeges!

A gazdálkodó megismerése során rögzíteni kell a külső, belső kockázatokat (pl. a vezetés tisztességessége, kényszerítő körülmények, ágazati, szabályozási, üzleti jellemzők)

Az kockázatbecslés alapján értékelni kell a beszámoló egészére és az egyes állításaira vonatkozó kockázatot.

A kockázattal érintett területeken intenzívebb ellenőrzés szükséges.

Fordulónap utáni események (560. témaszámú standard)

A könyvvizsgáló céljai:

- ▶ elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni arról, hogy a pénzügyi kimutatások megfelelően tükrözik-e a pénzügyi kimutatások fordulónapja és a könyvvizsgálói jelentés dátuma között bekövetkező olyan eseményeket, amelyek a pénzügyi kimutatások módosítását vagy az azokban való közzétételt igénylik,
- ▶ megfelelő választ adni azokra a tényekre, amelyek a könyvvizsgálói jelentés dátumát követően jutottak tudomására, és amelyek a könyvvizsgálói jelentés módosítására készíthették volna, ha azokról már a könyvvizsgálói jelentés kiadása előtt tudott volna.

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

A könyvvizsgáló céljai:

- ▶ elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni arra vonatkozóan, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának feltételezése a pénzügyi kimutatások készítése során (a társaság a belátható jövőben is folytatni tudja üzleti tevékenységét: rendezni tudja kötelezettségeit és a szokásos üzletmenet keretében tudja realizálni eszközeit),
- ▶ a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján megállapítani, van-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban (pl. negatív saját tőke, nem megfelelő hozzáférés pénzügyi forrásokhoz, kulcsfontosságú pénzügyi mutatók kedvezőtlen alakulása, jelentős fizetési késedelmek, hitelek megújításával kapcsolatos problémák, kulcsfontosságú engedély elvesztése, fontos piac, munkavállalók elvesztése, hiány fontos alapanyagból, peres eljárás, törvénymódosítások),
- ▶ meghatározni mindezek hatását a könyvvizsgálói jelentésre.

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

▶ Ha a vállalkozás folytatásának feltételezése helyénvaló, de lényeges bizonytalanság áll fenn:

A könyvvizsgálónak meg kell határoznia, hogy a pénzügyi kimutatások:

- ▶ megfelelően írják-e le az eseményeket, feltételeket és a vezetésnek ezek kezelésével kapcsolatos terveit
- ▶ egyértelműen közléteszik-e, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban
  - ▶ a. Ha megfelelő a közzététel – **figyelemfelhívó bekezdés**
  - ▶ b. Ha nem megfelelő a közzététel – **korlátozott vélemény, vagy ellenvélemény**
  - ▶ c. Ha a vezetés nem készít becslést a könyvvizsgáló kérése ellenére – **hatókör korlátozás**

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

▶ Ha a vállalkozás folytatásának feltételezése nem helyénvaló:

- ▶ Ha a pénzügyi kimutatások a vállalkozás folytatását feltételezve készültek, de ez nem helyénvaló, akkor ellenvéleményt kell kibocsátani függetlenül a közzétételtől.
- ▶ Ha a pénzügyi kimutatások nem a vállalkozás folytatását feltételezve készültek és ez helyénvaló, akkor figyelemfelhívó bekezdésben fel kell hívni a figyelmet az alternatív elvire.

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

Ha megfelelő a közzététel – figyelemfelhívó bekezdés

Felhívjuk a figyelmet a kiegészítő melléklet X. pontjára amely szerint a Társaság saját tőkéje – Y Mft. Ez a körülmény az X. pontban ismertetett egyéb körülményekkel együtt olyan lényeges bizonytalanság fennállását jelzik, amely jelentős kétséget vethet fel a vállalkozás **folytatására vonatkozó képességével kapcsolatban. Véleményünk nincs minősítve e kérdés vonatkozásában.**

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

Ha nem megfelelő a közzététel – korlátozott vélemény, vagy ellenvélemény

A Társaság finanszírozási megállapodásai lejárnak, azokat nem tudta újratárgyalni és nem tudott helyettesítő pénzügyi forrásokat szerezni. Ez a helyzet olyan lényeges bizonytalanság fennállását jelzik, amely jelentős kétséget vethet fel a Társaságnak a vállalkozás folytatására vonatkozó képességével kapcsolatban. A pénzügyi kimutatások nem teszik közzé megfelelően ezt a tényt. A pénzügyi kimutatások a folyamatos működés feltételezésével kerültek összeállításra és nem tartalmaznak eszközök és források olyan értelmű átértékelését, amely ezen feltétel megváltoztatása esetén válna szükségessé.

Véleményünk szerint a **korlátozott vélemény alapja bekezdésben leírt információk kihagyását kivéve** a pénzügyi kimutatások megbízható és valós képet adnak ...

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

Ha nem megfelelő a közzététel – korlátozott vélemény, vagy ellenvélemény

Társaság finanszírozási megállapodásai lejártak, a hátralévő összegek esedékessé váltak. A Társaság nem tudta a megállapodásokat újratárgyalni és nem tudott helyettesítő pénzügyi forrásokat szerezni, csőd bejelentését mérlegeli. Ezek az események olyan lényeges bizonytalanságot jeleznek, amely jelentős kétséget vethet fel a Társaságnak a vállalkozás folytatására vonatkozó képességével kapcsolatban. A pénzügyi kimutatások nem teszik közzé megfelelően ezt a tényt. A pénzügyi kimutatások a folyamatos működés feltételezésével kerültek összeállításra és nem tartalmaznak eszközök és források olyan értelmű átértékelését, amely ezen feltétel megváltoztatása esetén válna szükségessé.

Véleményünk szerint **az ellenvélemény alapja bekezdésben leírt információk kihagyása miatt a pénzügyi kimutatások nem adnak megbízható és valós képet ...**

Gyakorlati kérdések – speciális területek

▶ **Cél:** annak mérlegelése, hogy a vezetés helytállóan alkalmazta-e a vállalkozás folytatásának feltételezését, illetve vannak-e olyan lényeges bizonytalanságok, amelyeket közzé kell tenni a beszámolóban.

▶ **Eszközök:**

▶ Vezetés kikérdezése a mérlegfordulónap utáni eseményekről is (új fejlemények függő tételek tekintetében, rendkívüli események, számviteli módosítás, olyan események amelyek megkérdőjelezhetik a pénzügyi kimutatások elkészítésénél alkalmazott számviteli politika helyességét) – ennyi elég amennyiben nincs bizonytalanság,

▶ Nyilatkozat bekérése a peres ügyekről,

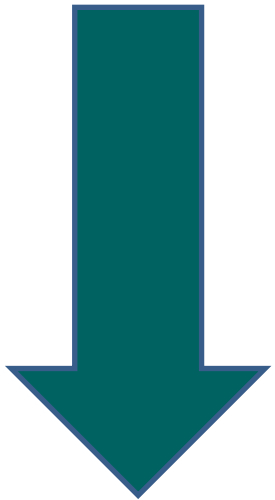
▶ Teljességi nyilatkozat bekérése,

▶ Mérlegfordulónap utáni pénzügyi adatok áttekintése (évközi pénzügyi kimutatások, költségvetések),

▶ Nyilatkozat bekérése a vezetéstől.

A lényeges hibás állítások kockázatának beazonosítása

A kockázatbecslés folyamata lehetővé teszi, hogy ennek eredményeként **összegyűljenek azok az információk**, amelyek lehetővé teszik azt, hogy **megfelelően azonosítsuk be/állapítsuk meg a lényeges hibás állítások kockázatát, melyek hiba vagy csalás miatt keletkezhetnek**, ezáltal biztosítva a kellő bizonyosság alapjait, amely a célja a releváns kontrollok bevezetése és kiépítése tesztelésének.

1. Megállapítani a hibás állítások kockázatát.
2. A megállapított kockázat hatással van a pénzügyi kimutatásokra?
3. Milyen fajta hibás állítások fordulhatnak elő?
4. A hibás állítások valószínűségének és mértékének megállapítása.
5. Lehetséges lényeges hibás állítások azonosítása.
6. Meghatározni a lehetséges lényeges hibás állítások kockázatát tervezési szinten (alacsony/magas/jelentős).

Kritikus és jelentős állítások azonosítása, audit procedúrák tervezése

A kockázatbecslés egyaránt befolyásolja a **kontroll tesztelést** és a **szubsztantív tesztelést**.

Tesztek meggyőzőségét növelhetjük:

- Az elemszám növelésével,
- Tesztelt adatok bontásával,
- Eltérések értékeléséhez használt küszöbérték csökkentésével,
- Többféle teszt elvégzése,
- Tesztek kiszámíthatatlanságának fokozása.

Ha a kontrollok hatékonyan működnek, a mintavétel száma, a teszt összetettsége csökkenthető.

Amennyiben a könyvvizsgáló a vizsgált társaság által előállított információt használ fel eljárásaihoz, a felhasznált információ teljességét és pontosságát tesztelnie kell.

Talált hibák értékelése

- Szükséges mérlegelni, hogy nem tisztázott eltérések, vagy talált hibák esetén azok összegét szükség van-e kivetíteni a vizsgált sokaságra. Amennyiben sor került a vizsgált egyenlegben rejlő becsült hiba kivetítéssel történő meghatározására, és a becsült hiba lényeges, mérlegelték-e ennek hatását a könyvvizsgálói véleményre.
- Amennyiben az azonosított kockázatokat nem lehet könyvvizsgálói eszközökkel alacsony szintre csökkenteni, akkor az megfelelően megjelenik-e a könyvvizsgálói jelentésben.
- Amennyiben az azonosított hibák összege egyedileg, vagy összevontan jelentős, akkor az megfelelően megjelenik-e a könyvvizsgálói jelentésben.
- Amennyiben az azonosított hibák szándékos hibát (ez a csalás) tartalmaznak, akkor az megfelelően megjelenik-e a könyvvizsgálói jelentésben.

Nem módosított hibák értékelése

Lényegesnek minősül-e a könyvvizsgálat folyamán feltárt nem helyesbített hibás állítások összessége? A szándékos hiba mindig lényeges!

- **Lényegességi küszöbérték:** ha a beszámoló összességében ilyen mértékű hibás állításokat tartalmaz, akkor a könyvvizsgáló minősített véleményt ad.
- **Végrehajtási lényegesség** tervezési lényegesség mintavételezési eljárás esetén (pl.: a lényegességi küszöb 75%-a).
- **Egyedileg jelentős tétel alsó határa** (pl.: a lényegességi küszöb 5%-a) olyan ügylet, tranzakció, amely nem igényel külön kivizsgálást, mert hibás előfordulása esetén sem befolyásolja lényegesen a megbízható, valós képet, rendszerhiba esetén nem alkalmazható.

Könyvvizsgálat tervezése

Lényegesség és számszerűség

- Megállapítása tervezéskor küszöbérték vagy határérték formájában történik, de a véleményt befolyásoló lényeges hiba lehet számszerűsített, ill. nem számszerűsített
- A lényegesség nem objektív kategória (különösen nem a minőségileg hibás állítások vonatkozásában), a hibás állítások feltárásakor a könyvvizsgálónak mindig az adott helyzetben kell mérlegelnie a lényegességet
- Annak eldöntése, hogy mi tekinthető lényegesnek szakmai megítélés függvénye

Könyvvizsgálói kockázatok

Könyvvizsgálati kockázatok dokumentálása

Bevezetés

Az átfogó tervezési dokumentum célja, hogy összefoglalja a Minta Kft. magyar számviteli törvény szerint készített 2018.12.31-i fordulónappal készített éves beszámolójának a magyar könyvvizsgálati standardokkal összhangban végzendő könyvvizsgálatának tervezése során hozott döntések et és ezek alapját. A tervezési dokumentum folyamatosan változhat a könyvvizsgálói jelentés kibocsátásáig.

Külső környezet bemutatása

Gazdasági környezet, iparág (pl.: munkaerőhöz, egyéb erőforrásokhoz való hozzáférés azon a piacon, ahol a társaság működik , vagy ahová értékesít);

Jogszabályi környezet, szabályozás (pl.: engedélyezés, adózás szabályai azon a piacon, ahol a társaság működik, vagy ahová értékesít);

Külső környezetben (társaság által nem befolyásolható) rejlő kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Az ügyfél és üzleti tevékenysége bemutatása

Tulajdonosi struktúra, vezetés, cégstruktúra;

Üzleti tevékenységek és ezek eredményei;

Főbb vevők, szállítók, piacok belföldi piac;

Versenyhelyzet, iparág átlaghoz viszonyított teljesítmény;

Vállalati stratégiai célok, tervek, vezetés ösztönzése (kulcs mutató számok);

Adminisztrációs és beszámolási folyamatok;

Ellenőrzési környezet;

Tulajdonosok, vezetés hozzáállása, motiváció;

Pénzügyi helyzet, likviditás, eredmény elvárás;

Belső környezetben (társaság által befolyásolható) rejlő kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Előzetes elemzés

Előzetes lényegességi küszöbérték alapjának és értékének, végrehajtási lényegesség, elhanyagolható hiba értékének meghatározása;

Jelentős változások összefoglalása, ezek alapján a beszámoló egyes állításaihoz várakozások felállítása;

Várakozások összehasonlítása a tényleges adatokkal, a nem elvárásoknak megfelelő adatok kockázatot jelentenek;

Mindezek alapján kritikus és jelentős beszámoló állításához kapcsolódó területek azonosítása és azokra eljárások tervezése.

A nem tesztelt állítások összege nem lehet nagyobb a végrehajtási lényegességnél.

Könyvvizsgálati kockázatok dokumentálása

Specifikus kockázatok

Kapcsolt felek és a velük folytatott ügyletek azonosítása;

Csalás kockázata (a felderített csaláshoz, az árbevétel elszámolásához és a kontrollok vezetés általi felülírásához kötődő kockázatok mindig magasak, melyeket csak audit munkával pl. kontroll vizsgálatlaltal, vagy alapvető eljárásokkal lehet csökkenteni.);

Fordulónap utáni események;

Vállalkozás folytatásának elve érvényesülésére vonatkozó vezetés általi feltételezés helyessége;

Specifikus kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Egyedi kockázatok

Nem rutin tranzakciók;

Számviteli becslések (előző évi becslések validálása, tárgyévi becslések paramétereinek ellenőrzése);

Különleges szakértelmet igénylő területek azonosítása (szakértők bevonásának szükségessége pl. IT rendszer vizsgálata);

Egyedi kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Kockázatbecslés eredményeit és az ügyfél sajátosságait figyelembe vevő könyvvizsgálati munkaprogram készítése és végrehajtása

Ki, mikor milyen eljárásokat hajt végre;

Ki, mikor ellenőrzi a végrehajtott eljárásokat.

A végrehajtás során azonosított többlet kockázatok miatt szükséges átvezetések végrehajtása a könyvvizsgálati munkaprogramon

Új eljárások végrehajtása;

Új eljárások ellenőrzése.

Az elvégzett eljárások áttekintése

Végleges elemzés

Lényegességi küszöbérték alapjának és értékének, végrehajtási lényegesség, elhanyagolható hiba értékének felülvizsgálata, szükség esetén módosítása, ami a könyvvizsgálati munkaprogram szükséges módosításához vezethet;

Végrehajtott eljárások értékelése.

Könyvvizsgálati kockázatok dokumentálása

Állítások	Egyenleg/forgalom		Erendő kockázat							Könyvvizsgálati eljárások					
	Előző év	Tárgyév	Releváns Állítás							Csalás kockázata	Erendő kockázat	Kontrollok hatékonyságának tesztelése	Alapvető eljárások		Általános könyvvizsgálati eljárások
	12/31/2017	12/31/2018	Teljesség	Létezés & Előfordulás	Pontosság	Értékelés	Jogok & kötelezettségek	Közzététel & besorolás	Nincs				Analitikus eljárások	Egyéb alapvető eljárások	
	Eft	Eft													
Immat. javak és Tárgyi eszközök	35,771	41,392		X	X		X	X		Nincs	Közepes	Beszerezés		Igen	Kontroll + Alapvető
Befektetett pénzügyi eszközök	0	0							X						
Készletek	8,572	7,530		X	X		X			Nincs	Alacsony	Beszerezés		Igen	Kontroll + Alapvető
Vevők	2,392	486							X						
Egyéb követelések	20,259	31,763		X	X	X				Van	Magas	Nem		Igen	Alapvető
Pénzeszközök	13,718	5,238		X	X					Nincs	Alacsony	Nem		Igen	Alapvető
Akív időbeli elhatárolások	0	751							X						
Saját tőke	-800	1,354	X	X	X					Nincs	Alacsony	Nem		Igen	Alapvető
Céltartalékok	0	0	X							Van	Magas	Nem		Igen	Alapvető
Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0							X						
Külföldi szállítók, rövid lj. kölcsönök	0	0							X						
Belföldi szállítók, rövid lj. kölcsönök	-64,646	-88,951	X	X	X					Nincs	Magas	Beszerezés		Igen	Kontroll + Alapvető
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	-9,976	-7,569	X	X	X					Van	Magas	Nem		Igen	Alapvető
Passzív időbel elhatárolások	-7,444	-9,920	X	X	X					Nincs	Alacsony	Nem		Igen	Alapvető
Értékesítés nettó árbevétele	-304,178	-401,452		X	X					Van	Magas	Értékesítés		Igen	Kontroll + Alapvető
Egyéb bevételek	-751	-1,111							X						
Anyagjellegű ráfordítások	250,250	338,634	X		X					Nincs	Magas	Beszerezés	Igen	Igen	Kontroll + Alapvető
Személyi jellegű ráfordítások	50,928	75,544	X		X					Nincs	Közepes	Nem	Igen	Igen	Alapvető
Értékcsokkenési leírás	1,814	5,777	X		X					Nincs	Alacsony	Nem	Igen		Alapvető
Egyéb ráfordítások	2,743	4,502	X		X					Nincs	Alacsony	Nem		Igen	Alapvető
Pénzügyi eredmény (bevétel +)	1,348	-4,673	X	X	X					Nincs	Alacsony	Nem		Igen	Alapvető
Adófizetési köt	0	706	X		X					Nincs	Alacsony	Nem	Igen		Alapvető
Kiegészítő melléklet	0	0								Nincs	Alacsony	Nem		Igen	Alapvető

Könyvvizsgálói kockázatok

- A kockázatbecslés kiterjed-e az ügyfél gazdasági környezetéből, jogszabályi környezetéből, üzletmenetéből, adminisztrációs folyamataiból, ellenőrzési környezetéből, tulajdonosok, vezetés hozzáállásából, pénzügyi helyzetéből fakadó könyvvizsgálói kockázatokra.
- Felmérte-e a könyvvizsgáló a szokásos üzletmeneten kívüli, nem rutin, összetett, jelentős számviteli becsléseket tartalmazó ügyletekben rejlő könyvvizsgálói kockázatokat.
- Jelentős kockázatúnak ítélte-e a könyvvizsgáló a bevételek megjelenítését, a bevételekhez kapcsolódó feltételezett csalási kockázatra tekintettel. Ha a bevételek megjelenítését nem azonosították csalásból eredő lényeges hibás állítás kockázataként, azt ésszerű indoklással alátámasztották-e.
- Jelentős kockázatnak minősítette-e a könyvvizsgáló a kontrollok vezetés általi felülírásából származó lényeges hibás állítás kockázatát és válaszként elvégezte-e az alkalmazott számviteli becslések megítélését és ellenőrizte-e a főkönyvben rögzített naplótételeket és egyéb helyesbítéseket (manuális könyvelési tételeket).

Könyvvizsgálati eljárások

A munkaprogram

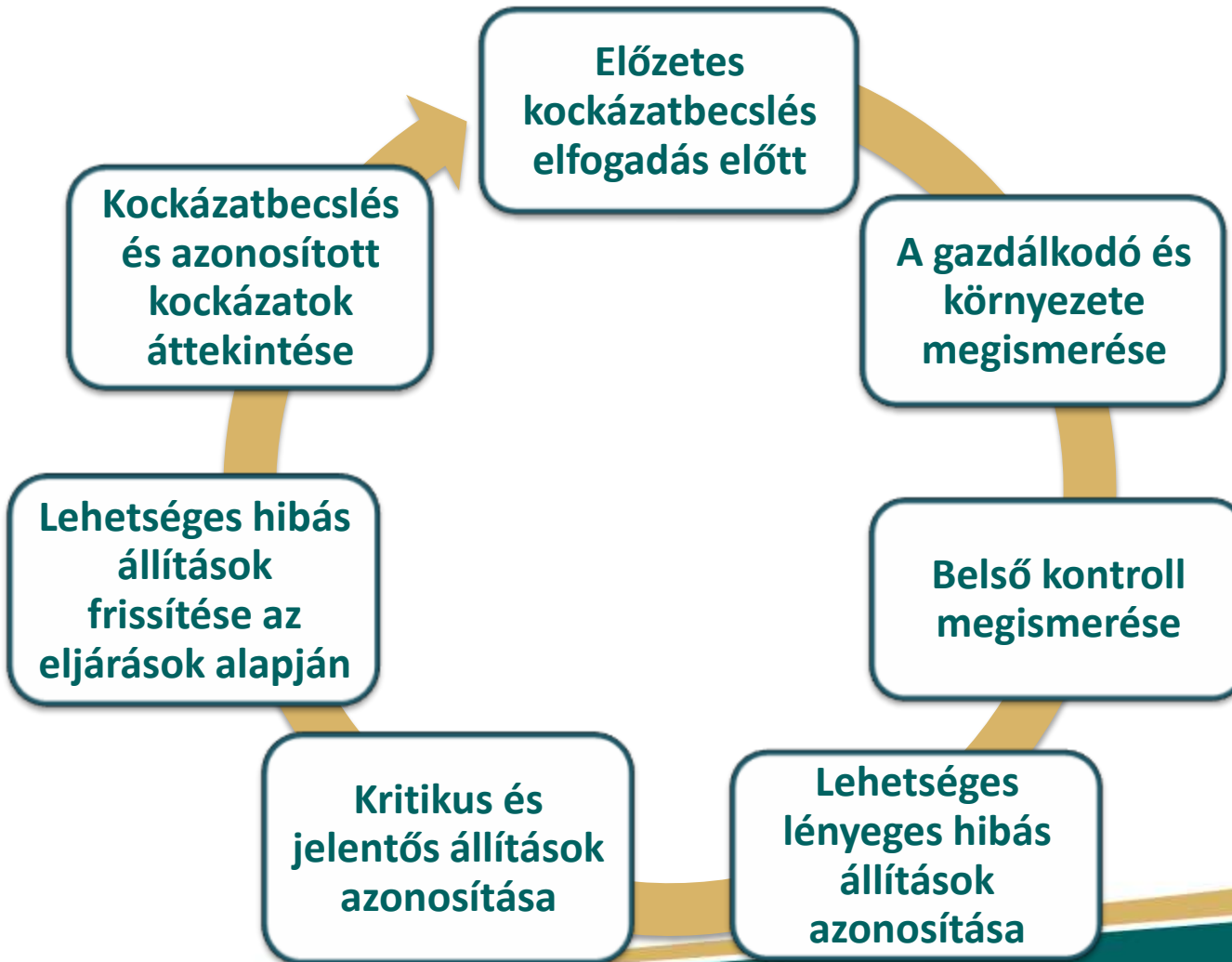
Tartalma a vizsgált cég tevékenységétől és a kockázatbecslés eredményétől függ.

Célja a könyvvizsgálat során elvégzendő feladatok összegzése azért, hogy a jelentés kiadásához elegendő bizonyítékot szerezzünk, azaz a munkaprogram alapján minden **könyvvizsgálói állítást** lefedjünk.

Hogyan? definiáljuk benne az elvégzendő

- **rendszervizsgálatokat (kontrollok tesztelése),**
- **analitikus eljárásokat (számlakapcsolatok tesztelése),**
- **elhagyhatatlan (alapvető) eljárásokat.**

Könyvvizsgálat tervezésének főbb elemei

A gazdálkodó belső kontrolljainak megismerése

A **hatékony kontrollkörnyezet** biztosítja a könyvvizsgáló számára, hogy jobban megbízzon a belső kontrollban és a gazdálkodó egységen belül előállított könyvvizsgálati bizonyítékokban, ami lehetővé teszi, hogy bizonyos eljárásokat év közben és ne az időszak végén hajtson végre.

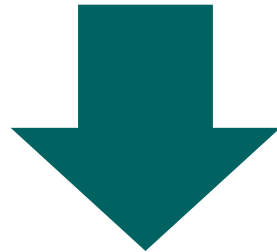
A kontrollok értékelése során figyelembe kell venni:

- A kontrollok relevanciát.
- A vállalkozás működését, szervezeti struktúrát, tevékenységének diverzitását, összetettségét és az ezekben rejlő kockázatokat.
- Közvetlen működési környezetet és a kapcsolódó kockázatokat.
- Az adminisztrációs rendszer kiépítettségét, összetettségét és a kapcsolódó kockázatokat.

A gazdálkodó belső kontrolljainak megismerése

Ha releváns a kontroll

Bevezetés és kiépítés ellenőrzése
Működési hatékonyság ellenőrzése

Gyakorlati példák:

- Személyes interjúkészítés az ügyfél alkalmazottjaival.
- Folyamatok áttekintése, folyamatba épített kontrollpontok azonosítása.
- Adott kontrollok gyakorlati alkalmazásának vizsgálata.
- Lekövetni a kontrollok működésének hatékonyságát.
- Dokumentumok, riportok pontosságának és teljességének elemzése.

Könyvvizsgálói bizonyítékok

Kritikus és jelentős állítások azonosítása, audit procedúrák tervezése

A lényeges eljárások végrehajtására vonatkozó megfontolások a megfelelő meggyőző bizonyítékok megszerzéséhez

- A lényeges hibás állítás kockázatának növekedésével párhuzamosan (és/vagy ha a kontrollpontok nem működnek hatékonyan) nő a meggyőző (megfelelő és elégséges) bizonyítékok szükségessége.
- Meggyőzőbb bizonyítékokat lehet megszerezni a az elvégzendő tesztek jellegének, időzítésének vagy terjedelmének megváltoztatásával (pl. detailed teszt analitikus helyett, 3.féltől származó megerősítések...).

Könyvvizsgálati eljárások

Szakmai szkepticizmus a könyvvizsgálatban

A könyvvizsgáló célja: véleményt formálni arról, hogy a pénzügyi kimutatásokat a vonatkozó beszámolási keretelveknek megfelelően készítették el, hű és valós képet tükrözik -> kellő bizonyosság (elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékok) szerzése arról, hogy a pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításokat

Átfogó válasz: szakmai szkepticizmus, megfelelő alátámasztásig további vizsgálatok végrehajtása

Specifikus válasz: lényeges hibás állítások kockázatának felmérése, ezeknek megfelelő eljárások végrehajtása, elegendő és megfelelő bizonyíték szerzése, az eredményeknek megfelelő következtetések levonása, megfelelő válaszok az azonosított hibákra.

Alapvető vizsgálati eljárások

- Alapvető vizsgálati eljárásokat kell tervezni és végrehajtani minden lényeges ügyletcsoporthoz, számlaegyenleg és közzététel tekintetében.
- Szükséges lehet az alapvető vizsgálati eljárások terjedelmének bővítése, ha a kontrollok tesztelése elégtelen eredményeket adnak (a tesztelés terjedelmét rendszerint a mintaméret vonatkozásában gondolják át).
- Elvégzendők a külső megerősítési eljárások alapvető könyvvizsgálati eljárásként vagy kiválthatóak-e?
- Év közbeni végrehajtása nélkül, hogy egy későbbi időpontban további eljárásokat hajtanának végre, növeli annak kockázatát, hogy a könyvvizsgáló nem fog feltárni olyan hibás állításokat, amelyek az időszak végén fennállhatnak.
- Ez a kockázat a hátralévő időszak meghosszabbodásával növekszik.

A könyvvizsgálati állítások

Mérleg	Eredménykimutatás
<p>Létezés – az eszközök, kötelezettségek és tőkeelemek léteznek</p> <p>Jogok és kötelmek – eszközök és kötelezettségek a társaságé</p> <p>Teljesség – minden eszközt, kötelezettséget és tőkeelemet, amelyet rögzíteni kellett volna, rögzítettek</p> <p>Értékelés és felosztás – az eszközök, kötelezettségek és tőkeelemek megfelelő összegben szerepelnek, és bármely módosítást megfelelően rögzítettek</p>	<p>Előfordulás – a lekönyvelt ügyletek és események valóban felmerültek és a társasággal kapcsolatosak.</p> <p>Teljesség – minden ügyletet és eseményt rögzítettek.</p> <p>Pontosság – a vonatkozó összegeket és egyéb adatokat megfelelően rögzítették</p> <p>Elhatárolás – a helyes számviteli időszakban rögzítették.</p> <p>Besorolás – megfelelő számlán rögzítették</p>

A könyvvizsgálati állítások

Bemutató és közzététel

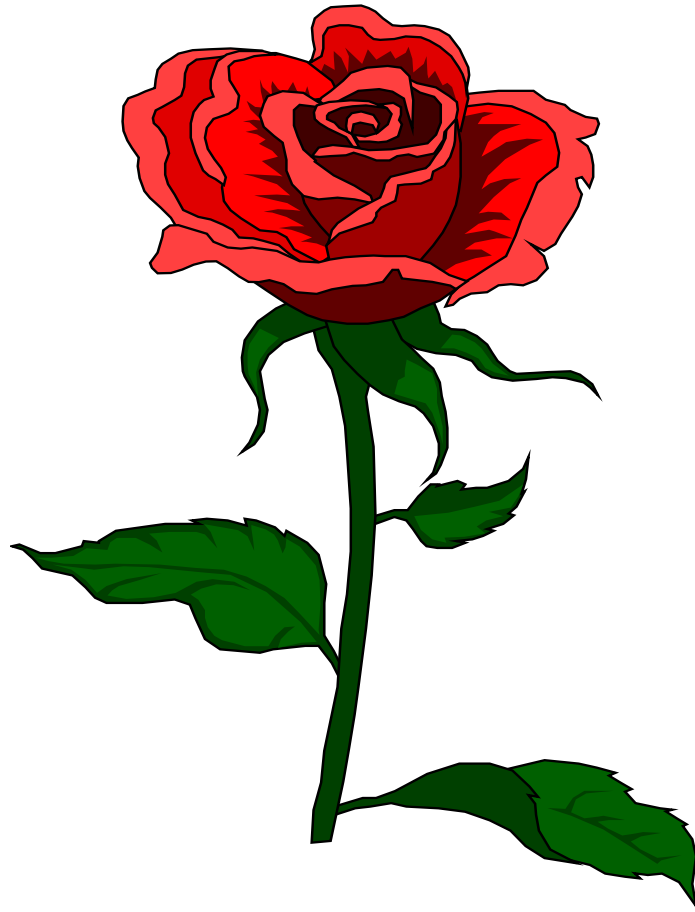
Előfordulás, valamint jogok és kötelezések – a közzétett ügyek felmerültek és a társasággal kapcsolatosak.

Teljesítés – minden közzétételt, amelyet szerepeltetni kellett volna, szerepeltettek.

Besorolás és érthetőség – a pénzügyi információkat megfelelően mutatják be, a közzétételek érthetőek

Pontosság és értékelés – az információkat valósan, a megfelelő összegekben teszik közzé.

Köszönöm szépen a figyelmet!